

Nr 267.

Av herr **Brännström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 43, med förslag till lag om vård av vissa skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.*

Frågan om den för Norr- och Västerbottens läns lappmarker m. fl. områden gällande s. k. utsynings- eller lappmarkslagens revision har genom propositionen nr 43 förts under riksdagens prövning. Innehållet i denna proposition är i korthet, att lagen bibehålles så gott som oförändrad med tillägg dock av ett omfattande komplex av stadganden rörande anskaffandet av återväxt efter avverkning. I fråga om lagens giltighetsområde göres i det nya förslaget ingen ändring. Detta är nämligen avsett att gälla, förutom för själva lappmarken, även för Särna och Idre socknar i Kopparbergs län samt ett antal spridda hemman av Väster-norrlands och Jämtlands län ävensom av de båda nordliga länens kustland.

Vad som i detta nya förslag till lappmarkslag är ägnat att förvåna, är att Kungl. Maj:t bibehållit sammankopplingen i skogslagstiftningshän-seende mellan själva lappmarken och åtskilliga skogar utom denna. Vilken mening man än må hysa beträffande det eventuella behovet av en särskild och strängare skogslag för själva Lappland, så lärer väl numera den åsikten ha vunnit stadga, att för de enskilda skogar, som ligga utom lappmarksgränsen, 1923 års skogsvårdslag utgör en fullt betryggande garanti (med undantag dock för fjällens skyddsskogsområde). Vi anse därför, att huru än riksdagens beslut i övrigt kommer att utfalla rörande själva lappmarkens skogslag, så böra i varje fall de skogar utom Lapp-land, som tidigare lytt under lappmarkslagen, nu överföras till 1923 års skogsvårdslags tillämpningsområde. Motiven för denna vår mening vilja vi här nedan framlägga:

Nu ifrågavarande skogar upptaga följande arealer (enligt domänstyrel-sens statistik av 1923)

L ä n	Totalareal prod. mark Har	Areal i procent av samtliga enskilda skogar i länet
Norrbottens kustland	136,800	14
Västerbottens kustland	33,700	3
Västernorrlands kustland	31,600	2
Jämtlands	4,300	0.2
	Summa 206,400	

Dessa relativt obetydliga skogsarealer, vilka blott utgöra små andelar av resp. läns privata skogsmarker, ligga utströdda bland de under allmänna skogsvårdslagen lydande skogarna. De under lappmarkslagen hörande s. k. ofria hemmanen äro sålunda ingalunda belägna i resp. läns ur skogsbiologisk synpunkt sämre områden, utan de ligga slumpvis utkastade över länen. Deras natur av hemman med inskränkt dispositionsrätt till skogen har alltså icke något som helst att göra med traktens skogsbiologiska eller klimatiska förhållanden.

Att just dessa hemman kommo att lyda under inskränkt dispositionsrätt berodde närmast av en tillfällighet. Under 1860-talet hyste man — med rätt eller orätt — farhågor för virkesbrist i Norrland. Dessa farhågor utlöste vid 1866 års riksdag vissa stadganden i skogsbevarande syfte, nämligen att å sådana nybyggen, som upplätos efter denna tidpunkt, ävensom å tidigare upplåtna nybyggen, vid vilka byggnads- eller odlings-skyldigheten eftersatts, avverkning utöver husbehovet skulle vara underkastad utsyningstvång. Ett antal hemman inom de fyra nordliga länen föllo för dessa streck, och därigenom uppkommo stänkskogarna med ofri dispositionsrätt utom lappmarken.

Ehuru 1866 års lagstiftare avsågo berörda föreskrifter som ett skogslagsstadgande, tillkommet i skogsbevarande syfte, kan det för vår tids uppfattning icke ligga någon mening i att låta en skogsvårdsföreskrift gälla enbart enstaka ströhemman, slumpvis utkastade i en landsända. Såsom försvar för bibehållandet av 1866 års föreskrifter för dessa ströhemman anföras därför numera vanligen blott de historiska motiven. Man påpekar utsyningstvångets sammankopplande med den eftersatta odlings- och byggnadsskyldigheten och anser därmed saken vara klar.

Vi kunna emellertid för vår del icke finna en sådan bevisning tillfyllestgörande. En god lagstiftnings ändamål lärer väl vara att främja allmänt och enskilt väl, men icke att ålägga medborgarna hårdast möjliga tvång endast för tvångets egen skull. Läger man denna syn på förevarande lagfråga, så följer därav, att den bör prövas efter skogliga och praktiskt ekonomiska, men icke efter historiska grunder. Nästa steg blir då att överväga, om några motiv av skoglig eller ekonomisk art föreligga för att under lappmarkslagen kvarhålla de ofria hemmanen inom skogsvårdslagens rayon.

Några sådana skäl av vägande art kunna emellertid enligt vår åsikt ej presteras. 1923 års skogsvårdslag har visat sig vara effektiv och verkningfull till skogens skydd och skogsvårdens befrämjande även i de landsdelar varom nu är fråga. Den omfattas därjämte med synnerlig förståelse av ortsbefolkningen, vilket däremot knappast kan sägas om lappmarkslagen. Något skogligt behov av en strängare lag än skogsvårdslagen förefinnes därför ej. Skulle ett sådant behov föreligga, skulle väl detta då i övrigt träffa ej blott de spridda ofria hemmanen, utan även kringliggande skogar, som redan nu lyda under skogsvårdslagen.

Jämväl ur ekonomisk synpunkt vågar man gått påstå, att ett överförande av de ofria stänkhemmanen till skogsvårdslagen ej kommer att medföra några risker eller omvälvningar. Härför borgar det förhållandet, att sistnämnda lag, utan att några sådana faror framträtt, redan nu tillämpas för 86 à 99 procent av den enskilda skogsarealen (skyddsskogarna undantagna) i de län, varom fråga är.

När sålunda varken skogliga eller ekonomiska motiv kunna framläggas för bibehållandet av lappmarkslagens betungande förmyndarskap över nu förevarande hemman, så bör detta förmyndarskap bort. Ty i sig självt är det intet eftersträfvansvärt.

Mot vad ovan anförts torde måhända erinras, att lappmarkslagen trots detta bör bibehållas av ett annat skäl; det nämligen att den genom ut-syningsstvänet skulle förmå skapa ett högre mått av skogsvård, än vad fallet är med skogsvårdslagen. Vi kunna emellertid icke biträda en sådan uppfattning. Lappmarkslagen har under sin hittillsvarande tillämpning knappast visat sig leda till någon intensiv skogsvård, vilket däremot varit fallet med skogsvårdsstyrelsernas propaganda- och upplysningsverksamhet för skogssaken. Det är på denna senare väg och icke genom en stel tvångslagstiftning, som man når resultatet i praktiska näringsfrågor.

Även andra skäl än skogliga och ekonomiska, nämligen administrativa och organisatoriska tala för att de ofria stänkhemmanen föras över till skogsvårdsstyrelsernas överinseende och kontroll. Dessa hava i allmänhet redan nu tillsynen över kringliggande skogar. Det är föga mening med samt drager stora och onödiga kostnader för båda parterna, att statens jägmästare och skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän skola resa om varandra för att göra skogsförrättningar å enskilda skogar, som ligga skifte om skifte.

Den mening, som vi här ovan förfäktat, nämligen att de ofria stänkskogarna skola inflyttas under allmänna skogsvårdslagen synes jämväl omfattas av Domänstyrelsen. Denna skriver nämligen i sitt underdåniga utlåtande den 28 maj 1924 angående kolonisationen å kronoparkerna i Norrland och Dalarna följande: »Det torde vara önskvärt, att, i den mån så ske kan, ensartade bestämmelser gälla för all enskilde tillhörig skogsmark inom en och samma ort, och synes hinder icke finnas för att nu ifrågarande områden lyda under förenämnda skogsförfattningar». Detta uttalande gäller visserligen icke stänkhemmanen under lappmarkslagen utan kolonatens skogar, men dess första del är så allmänt hållen, att den får betraktas som en principdeklaration gällande för alla analoga fall.

Här föreslagen lagändring får givitvis ej medföra vidgad rätt för av-verkningsrättsinnehavare.

På grund av vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 43, med förslag till lag om vård av vissa

skogar inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden, måtte för sin del besluta sådana lagändringar, att de i nämnda lagförslags 1 § 2) omförmälda, utom lappmarkerna belägna skattehemman, som avses i förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten över skogen å vissa skattehemman i Norrland och Kopparbergs län, undantagas från ifrågavarande lagstiftning och att å dem i stället varder tillämplig skogsvårdslagen den 15 juni 1923.

Stockholm den 27 januari 1927.

Ludwig Brännström.

Per Rudén.

O. E. Sandberg.

O. W. Lövgren

i Nyborg.

C. J. Öberg.

A. H. Hedström.

Ewald Lindmark.

Verner Hedlund.

N. E. Nilsson.

P. S. Hedlund.

W. Bäckström.

P. Persson

i Trången.